

LOPPURAPORTTI

ROVANIEMI KYLÄSSÄ 2022-2023

1. TOTEUTTAJAN NIMI

Rovaniemen kaupunki

2. HANKKEEN NIMI JA HANKETUNNUS

Rovaniemi kylässä, hankenro. 187973

3. YHTEENVETO HANKKEESTA

Rovaniemi kylässä -hankkeen tarkoituksena on kylien viihtyvyyden ja asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Hanke on jatkoa Kylien Rovaniemi -hankkeelle jossa kehitettiin toimintamalleja ja kehittämismenetelmiä.

Rovaniemi kylässä -hanke auttaa ja edistää kyläläisten kyvykkyyttä ja osaamista kehittää uusia kyläpalveluja, -tapahtumia ja -tiloja yhteensä kahdeksassa eri kylässä em. teemoihin jakautuen. Lisäksi yhdessä kaikkien kylien kesken kehitetään yhdessä toimimisen mallia, jotta kylien yhteinen kehittäminen toimisi jatkossa entistä paremmin. Tämän lisäksi hankkeessa vahvistetaan kyläbrändien kehittämistä ja edesautetaan kylien markkinointiosaamista.

4. RAPORTTI

4.1. Tavoitteet

a. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on:

Rovaniemi on Euroopan laajin kaupunki, jonka eläväinen keskusta ja sitä ympäröivät yli 50 kylää heijastavat arktisen pääkaupungin omintakeista elämänrytmiä ja asennetta. Rovaniemellä yhdistyvät pohjoinen luonto ja urbaani ympäristö, itsevarma paikallisuus ja avoin kansainvälisyys. Se on asukkailleen kotikaupunki, jossa arvostetaan uskallusta kokeilla, sillä hyvät teot luovat ilmapiiriin nostetta.

Rovaniemen kylät ovat kaupungin voimaverkosto. Kylien koko vaihtelee idyllisestä parinkymmenen asukkaan kylästä reiluun tuhannen asukkaan kylään. Rovaniemen kylillä asuu vakituisesti 9555 asukasta ja suuri määrä vapaa-ajan asukkaita. Rauhallinen luonto, aito paikallisuus, moninaiset tapahtumat ja lämminhenkiset kylätilat kutsuvat niin paikallisia kuin vierailijoitakin kylään.

Tulevaisuuden kunnan keskiössä ovat hyvinvoivat kuntalaiset ja menestyvät yritykset, jolloin kunnan roolissa korostuvat kunnan hyvinvoinnin edistämistehtävä,

elinympäristö-, kehittäjä- ja kumppanuusrooli sekä osallisuus- ja yhteisörooli. Tämä tarkoittaa, että muuttuvan roolin tueksi on kehitettävä uusia keinoja ja tuettava entisestään eri toimijoiden, erityisesti kunnan, yhdistysten ja paikallisten asukkaiden sekä yrittäjien välistä yhteistyötä.

Lisäksi kuntien palvelutuotanto on suurien muutospaineiden alla. Muutospaineita synnyttävät niin sote-uudistus, kuntien rahoituspohjaan liittyvät kansalliset uudelleenjärjestelyt kuin epävakaa ja hitaaseen kasvuun painottuva kansainvälinen talouskehitys. Uudistusten ja muutosten myötä kunnat kuitenkin edelleen säilyvät paikallisen osallistumisen, demokratian, sivistyksen ja elinvoiman yhteisinä sekä vastaavat jatkossakin lainsäädännön mukaisesti muun muassa osaamisen ja sivistyksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, liikunta-, kulttuuri- ja muista vapaa-ajan palveluista, nuorisotoimesta ja paikallisesta elinkeinopolitiikasta.

Muutostilanne luo mahdollisuuksia rohkealle uudistumiselle ja uudentilaisille ratkaisuille. Uudet keinot ja uudentilaiset ratkaisut vaativat kokeiluja, testausta ja pilotointia, ihmisten innostamista ja kannustamista, vertaiskehittämistä, paikallisten olosuhteiden tuntemista ja huomioimista sekä kaupunkiorganisaation, yhdistystoimijoiden, yrittäjien ja asukkaiden kumppanuutta ja verkostoitumista. Muutos vaatii kestäväää ja pitkäjänteistä kehittämistä.

Kestävä ja pitkäjänteinen kehittämistyö on haaste kylien kehittämisessä muun muassa sen pirstaleisuuden ja niukkojen resurssien takia. Kylien palvelutarpeeseen vastaaminen, palvelujen käyntiin saattaminen ja rakenteen kestäväksi kehittäminen vaativat erityistukea, mikä tarkoittaa pitkäkestoisia yhteistyösuhteita, kestäväää kumppanuutta sekä kaupungin ja muiden sidosryhmien osalta usein vastaan tulemistä, tahtoa ja luottamusta uusien ratkaisujen mukana tuomiin mahdollisuuksiin.

Rovaniemi kylässä -hankkeen tarkoituksena on tarjota mahdollisuus asukkaille ja eri toimijoille uskallusta kokeilla, tulla näkyväksi sekä löytää yhdessä kylien viihtyisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia tukevat ratkaisut. Palvelujen yhteiskehittämisessä keskeistä on aktiivinen sidosryhmävuoropuhelu ja uudistuva sidosryhmäyhteistyö.

Hankkeen toteutus nostaa esille maaseutua luovuuden lähteenä, kohtaamisen ja osallisuuden paikkana sekä tuo esiin elettyä todellisuutta, historiaa, tarinoita ja juuria osana tunnustettuja ja tunnustettuja Rovaniemi-kuvia monipuolistaen sekä lisäten kaupungin elin-, veto- ja pitovoimaa.

b. Hankkeen tavoitteet:

Rovaniemi kylässä -hankkeen tarkoituksena on kylien viihtyvyyden ja asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Hanke jatkaa osaltaan Kylien Rovaniemi -hankkeessa kehitettyjen toimintamallien ja kehittämismenetelmien syventämistä/laajentamista.

Kyseisessä hankkeessa tavoitteena on juurruttaa kehittämisen menetelmiä vahvemmin osaksi kylien luontaista toimintaa. Lisäksi tavoitteena on palveluiden kehittäminen, avoimien yhteisöllisten tilojen kehittäminen sekä kyläbrändäys ja kylämarkkinoinnin kehittäminen.

Pitkän aikavälin tavoitteet:

- Kylien viihtyvyyden ja asukkaiden hyvinvoinnin lisääntyminen
- Yhteisöllisyyden ja yhteistyön vahvistuminen Rovaniemen kylissä ja kylien välillä
- Kumppanuuden vahvistuminen kylien ja kaupunkiorganisaation sekä muiden sidosryhmien kesken
- Yhteiskehittämisen ja verkostomaisen toimintakulttuurin ja -tapojen vahvistuminen
- Asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittyminen
- Eri toimijoiden osaamisen ja yhdessä oppimisen vahvistuminen

Lyhyen aikavälin tavoitteet:

- Palveluiden, tapahtumien, toimintamallien yms., kylätilojen, kyläbrändin ja kylämarkkinoinnin kehittyminen vastaamaan asukkaiden toiveita ja tarpeita sekä kylien vahvuuksia ja profilia.
- Kyläpilottien kautta syntyneiden palveluiden, tapahtumien, toimintamallien jatkokehittäminen.
- Kylätilojen kehittyminen houkutteleviksi yhteisöllisiksi tiloiksi ja palvelukeskuksiksi
- Kylätilojen tilavarauksjärjestelmien sekä tilahallinnan kehittyminen
- Osaamisen lisääntyminen yhdessä oppimisen sekä kylien tarpeesta räätälöityjen koulutusten ja työpajojen kautta
- Yhteiskehittämisen ja verkostomaisen toimintakulttuurin oppiminen ja omaksuminen käytännön tekemisen ja toiminnan kautta
- Uusien tekijöiden mukaan saaminen kylätoimintaan
- Positiivisen ilmapiirin ja kehittämiskiirteen vahvistuminen

Hankkeen toteutus jakautuu kolmeen kokonaisuuteen:

1. Kyläpilotit; palveluiden, tapahtumien, toimintamallien, kehittämismenetelmien yms. yhteiskehittäminen
2. Kylätilat; tilojen yhteiskehittäminen houkutteleviksi yhteisöllisiksi tiloiksi sekä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen paikoiksi
3. Kyläbrändi ja kylämarkkinointi; kyläbrändin ja -markkinoinnin yhteiskehittäminen yhteen sovittaen ja jalostaen Rovaniemen kaupunkibrändiä sekä hyödyntäen kaupungin markkinointikanavia

Yhteen kokoavana toimenpiteenä kolmelle kokonaisuudelle toimii Rovaniemen kumppanuusmalli ja kumppanuuspöytätyöskentely.

Määrälliset tavoitteet:

- 3 kohtaamispalvelua
- 2 avointa ja yhteisöllistä kylätilaa
- 1 juurrutettu kumppanuusmalli

4.2. Toteutus – 2022-23

a. Toimenpiteet

Hankkeen käynnistäminen

Hankkeen ensimmäisenä käytännön toimenpiteenä toukokuussa 2022 haettiin avoimesti kyliä hankkeen mukaisiin kyläpilotteihin ja kylätilojen kehittämiseen. Hakukyselyn yhteydessä tiedusteltiin lisäksi jo alustavasti myös kylien kehittämistarpeita-/toiveita ja käytettävissä olevia resursseja sekä perusteluja mukaan pääsemiseksi.

Hakemuksia saatiin juuri tavoitteen mukainen määrä hankkeen toimenpiteiden mukaisia pilottikyliä eli yhteensä kahdeksan (8) kappaletta. Tämän myötä hankkeeseen osallistuviksi kyliksi valikoituivat suoraan:

- Auttin seutu (Autti, Pajulampi ja Pirttikoski)
- Lehtojärvi
- Meltaus-Patokoski
- Perunkajärvi
- Sinettä
- Sonka
- Vanttausjärvi
- Viirinkylä

Yleisinä toimenpiteinä toteutukselle laadittiin lisäksi alustava aikataulutus ja arviointisuunnitelma koko hankkeen ajalle.

Yhteisöpajat

Yhteisö(työ)pajat ovat hankkeen yhteiskehittämisen kokoontumisia, missä keskitytään kulloinkin käsillä oleviin kylien yhteisiin haasteisiin. Tavoitteena on tuoda kylät yhteen jakamaan ja vastaanottamaan viisautta, tietotaitoa ja kokemusta sekä ideoita.

Yhteisöpaja I – 20.6.2022, Y-North (Aittatie 3, Rovaniemi):

Ensimmäinen yhteisötyöpaja hyödynnettiin hankkeen yhteisenä aloitustilaisuutena. Tilaisuus järjestettiin neutraalisti keskustassa, Y-North:n tapahtumatiloiissa, mihin kutsuttiin paikan päälle kaikki mukaan hakeneet kylät. Tilaisuudessa alustettiin hankkeen taustoja, tarkoitusta ja tavoitteita sekä tutustuttiin yleisesti kaikkiin osapuoliin.

Tämän lisäksi tilaisuuden tavoitteena oli jakaantua kylittäin hankkeen toimenpiteiden mukaisiin teemoihin. Työskentelyssä hyödynnettiin osallistavaa menetelmää, missä jokainen kylä sai käydä kirjoittamassa omat perustelunsa, miksi heidän tulisi olla ko. teemassa/teemoissa. Tämän jälkeen keskusteltiin yhteisesti ja pyrittiin poistamaan päällekkäisyyksiä. Lopputulemana kylät jakautuivat teemoittain seuraavasti:

- Kylätilat – "Kaksi kylää, joissa olemassa olevista kylätaloista/-tiloista kehitetään avoimia yhteisöllisiä tiloja":
Auttin seutu & Viirinkylä
- Kohtaamispalvelu 1 – "Kahdessa kylässä pilotoitava palvelu, joka kokoaa yhteen eri-ikäiset asukkaat tuottamaan tarinoita, jotka auttavat kyläidentiteetin kirkastamisessa sekä kylien profiloinnissa sekä tuttuuden, tunnettavuuden, yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden vahvistumisessa": *Lehtojärvi & Sonka*
- Kohtaamispalvelu 2 – "Kahdessa kylässä pilotoitava erityisesti nuorille suunnattu palvelu, joka auttaa nuorten äänen esiin tulemistä ja tukee nuorten vaikuttamismahdollisuuksia oman elinympäristön kehittämisessä":
Meltaus-Patokoski & Sinettä
- Kohtaamispalvelu 3 – "Kahdessa kylässä toteutettava vuotuiseksi tapahtumaksi tähtäävä palvelu, joka kokoaa yhteen kylien toimijat sekä tekee kylien palvelut ja toiminnan näkyväksi ja koettavaksi":
Perunkajärvi & Vanttausjärvi

Tämän lisäksi esiteltiin esiaikataulutettu yhteiskehittämistapaamisten toteutussuunnitelma ja tehtiin tähän tarvittavat muokkaukset yhdessä kylien kanssa. Myös seuraavien yhteisten tilaisuuksien paikat sovittiin, tavoitteena käydä kylässä vuoroin jokaisen hankkeeseen osallistuvan kylän luona, jotta voidaan tutustua myös käytännössä kaikkiin kyliin ympäristöineen. Hankkeeseen osallistuvista kylistä seitsemästä oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 16 henkilöä.

Yhteisöpaja II – 24.9.2022, Viirinkylä (Markkinointityöpaja I kanssa):

Työpajassa jatkettiin kylien yhteisenä aloitustapaamisena toimineessa ensimmäisessä Yhteisötyöpajassa määritettyjä, ja sittemmin kyläkohtaisissa aloitustapaamisissa ja -työpajoissa käynnistettyä kehitystyötä, kyläkohtaisten kehittämisen painopisteteemojen parissa.

Erityisesti kylien välistä yhteistyöskentelyä silmällä pitäen ajatuksena oli luoda ja kokeilla ainakin jossain määrin pelillistettyä "Rovaniemi kylässä" -lautapeliä. Tämän avulla tavoitteena oli pureutua jatkossa helposti lähestyttävällä ja tehokkaalla otteella eri kehittämisen teemoihin laajallakin kylien kokoonpanolla. Tätä varten luotiin "pelilaudan" prototyyppi, eli yksinkertaisuudessaan Rovaniemen alueen

visualisoitu kartta, missä on kaikki kylät kuvattuna. Tämä saikin kiitosta nimenomaan konkretian tuojana ja auttoi hahmottamaan etenkin kylien välisiä etäisyyksiä. Päätyipä pelilauta kartaksi erään kylätalon seinällekin. Varsinainen työskentely keskittyi kylien määrittämien "haastekorttien" ratkomiseen niin, että kylät pääsivät ideoimaan ratkaisuja toisilleen, joka todettiin myös varsin toimivaksi menettelyksi. Hankkeeseen osallistuvista kylistä kahdesta oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 6 henkilöä.

Yhteisöpaja III – 1.3.2023, Y-North (Aittatie 3, Rovaniemi):

Kolmannen yhteisöpajan puitteissa järjestettiin yhteinen rahoitustilaisuus kylille 1.3.2023 keskustan tuntumassa Y-Northin tapahtumatilaisissa. Tilaisuuden tavoitteena oli kirkastaa erityisesti uuden ohjelmakauden määrittäjä ja tukea kyliä omaehtoisessa rahoitushaussa. Tilaisuuden käynnistänyt info-osuus pidettiin etämuotoisesti avoimena kaikille Rovaniemen kylille sisältäen myös yleistä keskustelua askarruttavien kysymyksien tiimoilta. Paikan päälle kokoontuneet pilottikylät jatkoivat tämän jälkeen työpajaosiossa, missä kyliä sparrattiin asiantuntijoiden voimin heidän rahoitustarpeissaan/-kysymyksissään. Yhdistävänä teemana nousi etenkin kylätilojen remontointiin liittyvät tuet. Energiakriisin keskellä etenkin energiaratkaisuihin liittyvät mahdollisuudet kiinnostivat ja tämän tiimoilta keskusteltiin yhteishankkeen mahdollisuudesta. Leader pyrki edistämään tämän tiimoilta muun muassa Lapin ammattikorkeakoulun kanssa kylien yhteistä energiakartoitusta, jonka tiimoilta voitaisiin pohtia käytännön ratkaisuja paremmin.

Työpajaosion lopputuloksena jokainen pilottikylä hahmotteli hanke-/projekti-aiheita, joihin kaipaisivat eniten ulkopuolista rahoitusta ja tukea tämän hakemiseksi. Lisäksi info-osuus taltioitiin ja saatettiin yleisesti jakoon. Tilaisuuteen osallistui hankkeen kylistä kaikki kahdeksan kylää ja yhteensä 21 kylien edustajaa. Lisäksi etänä info-osuudessa mukana olivat Alanampa, Jääskö, Juotasniemi, Kivitaipale, Leive, Lohiniva, Marrasjärvi, Marraskoski, Misi, Narkaus, Niesi, Oikarainen, Olkkajärvi, Porokari, Rautiosaari, Siikakämä, Tapionkylä, Tiainen, Törmänsä, Vikajärvi ja Ylinampa.

Asiantuntijoina tilaisuudessa olivat:

- Lapin ELY, Anne Ristioja
- Leader Peräpohjola, Marjut Ahola (ent. Petäjäjärvi)
- Rovaniemen kylien kehittämissäätiö, Heli Välikangas (etänä)

Lisäksi hankkeen puolesta erityisparraajina olivat:

- Kasvun Kaverit, Johannes Vallivaara
- Peliferia (Leader Tunturi-Lappi), Ella-Noora Kauppinen

Yhteisöpaja IV – 23.9.2023, Perunkajärvi (Markkinointityöpaja V kanssa):

Neljännessä ja viimeisessä yhteisöpaja pidettiin Perunkajärvellä yhdessä 5. markkinointipajan kanssa. Työpajassa lähdettiin reflektomaan kesän hanketauon jälkeen kuulumisia, kehittämisen aikaansaannoksia ja oppeja tähän mennessä sekä tarkentamaan jatkosuunnitelmat hankkeen loppuajalle ja tästä eteenpäin. Työpajassa paikalla oli edustus neljästä hankkeen pilottikylästä, yhteensä 10 hlö.

Kyläkohtainen kehittäminen

Elo-syyskuun 2022 aikana pidettiin kyläkohtaiset aloituspalaverit etänä jokaisen osallistuvan pilottikylän kanssa (yhteensä 8 kpl). Tapaamisissa tarkennettiin hakukyselyn yhteydessä esikartoitettuja kehittämisen tarpeita/toiveita ja reflektotiin näitä erityisesti 1. yhteisöpajassa kylälle valittuun kehittämisteemaan nähden. Tämän pohjalta laadittiin alustavat kyläkohtaisen kehittämisen tavoitteet. Syys-lokakuussa 2022 järjestettiin lisäksi kyläkohtaiset työpajat jokaisen kylän kanssa paikan päällä (yhteensä 8 kpl). Työpajoissa lähdettiin tarkentamaan tavoitteita ja laatimaan kyläpilottien ja kylätilojen kehittämissuunnitelmia hieman laajemmalla kylien edustuksella.

Lähtökohtana hankkeen toteutuksessa oli, että kehittämisideat, innostus ja toiminta lähtevät kylän ihmisistä ja yhteisöistä itsestään. Tämän mukaisesti kehittämisessä päätettiinkin lähteä niin sanotusti "puhtaalta pöydältä" kartoittamaan vielä laajemmin kylien ja kyläläisten todellisia tarpeita sekä toiveita kehittämiselle myös tulevaisuutta silmällä pitäen sen sijaan, että oltaisiin lukittauduttu puhtaasti asetettuihin kehittämisen teemoihin. Kylissä päätettiin toteuttaa laajempia kyläkyselyjä, osallistavia tilaisuuksia sekä yleistä kohtaamisissa tapahtuvaa kartoitusta. Näistä saatiinkin paljon kiitosta kyläläisiltä näkemysten kuulemisesta ja vaikuttamisen mahdollisuudesta. Tämän kartoitustyön pohjalta tarkennettiin vielä alustavia kehittämissuunnitelmia vuodelle 2023.

Joidenkin kylien kanssa kevyitä teeman mukaisia käytännön kokeiluja kerettiin toteuttamaan jo vuoden 2022 puolella, mutta varsinainen pilotointien ja tilojen kehittämisen toteutus aikataulutettiin alkavaksi keväällä 2023 ja jatkuvan edelleen kesällä/syksyllä 2023. Alla on tiivistetyt kuvaukset kussakin kylässä tehdystä kehittämistyöstä kehittämisteemojen mukaisessa järjestyksessä:

Kylätilat – Houkuttelevat ja palvelevat kylätilat:

- Auttin seutu:
 - Todeutet haasteet / tarkennetet tavoitteet:
 - Haasteena on kylätalon kehittäminen vastaamaan eri käyttäjien tarpeisiin. Erityisesti seurakunta isona uutena käyttäjäryhmänä Auttin kappelin lakkauttamisen jälkeen asettaa kehittämistarpeita tiloille muun muassa isompien käyttäjämäärää palveleva keittiön, toisen vessan ja yleisten tilajärjestelyiden sekä varauskäytänteiden suheen. Lisäksi pyritään vastaamaan kyläkyselystä nousseisiin toiveisiin kaikenikäisiä palvelevan toiminnan ja näiden puitteiden kehittämisessä.

- Toteutetut toimenpiteet:
 - Kylätaloa on laitettu uuteen uskoon ja kehitetään koko ajan monipuolisempaan yhteiskäyttöön toimivaksi. Tiloja on järjestelty ja remontoitu sisältä ja ulkoa sekä uutta kalustoa on hankittu aina huonekaluista AV-laitteistoon.
 - Yhteistyö seurakunnan käytön kanssa pyörii mallikkaasti ja sähköinen varauskalenteri on otettu käyttöön. Seurakunnalta on saatu myös kalustoa/tarpeista kylätalolle.
 - Lisäksi on perustettu käytännön kokeiluna Auttin seudun omat nettisivut (www.auttinseutu.com), jotka kattavat kylätalon lisäksi muita alueen paikkoja, yhdistyksiä ja toimintoja. Tavoitteena on tuoda koko aluetta ja palveluja yhteen ja tehdä näistä aiempaa saavutettavampia myös ulkopuolisille. Vähimmillään sivusto toimii vuoden ajan konkreettisenä kehittämisen työkaluna.
 - Leader-rahoituksen haku on aloitettu lisäremonttien mahdollistamiseksi ja jatkossa ajatuksena on kehittää myös uudenlaista toimintaa pohjautuen aiemmin toteutetusta kyläkyselystä nousseisiin tarpeisiin/toiveisiin, mikä jäi hankkeen aikana käytettävissä olevien resurssien puitteissa vielä odottamaan tulevaa.
 - Myös kylän organisoitumista on kehitetty ja paraikaa ollaan yhdistämässä osin päällekkäisiä yhdistyksiä, käytäntöjä on uudistettu ja uusia tekijöitä on saatu mukaan aktiiviseen kehittämiseen.
- Viirinkylä:
 - Toteutetut haasteet / tarkennetut tavoitteet:
 - Haasteena seurantaloon kehittäminen vastaamaan eri käyttäjien tarpeisiin ja konkreettisenä tarpeena sosiaalitoimen nykyaikaistaminen. Lisäksi ajatuksena toiminnan ja resurssien mahdollistaessa seurantaloon pihan/ympäristön kehittäminen (ulkoleikki-/ kuntoilu- välineet) erityisesti lisääntyneiden lapsiperheiden tarpeita ja toiveita vastaamaan.
 - Toteutetut toimenpiteet:
 - Seurantaloon ollaan päivittämässä nykypäivään ennen kaikkea talosta kokonaan puuttuneen sisävessan sekä keittiön päivittämisen ja laajentamisen myötä. Vessan osalta on tehty piirustukset ja keittiön osalta alustavat suunnitelmat. Asiantuntija-apua on saatu Leaderin Vasara ja nauvoja -hankkeelta. Myös avustuksia on haettu, mutta lisärahoitusta kaivataan edelleen suunnitelmien toteuttamiseksi.
 - Tiloja ja toimintoja on yleisesti lähdetty kehittämään paremmin kaikenikäisiä palveleviksi – erityisenä kohderyhmänä kylälle muuttaneet lapsiperheet ja alueen nuoret. Laajempaa kehittämistä varten kyläläisiä ja alueella vierailevia osallistettiin laajasti mm. kyläkyselyn sekä Viirin suunnitteluiltaan myötä.
 - Erityisesti tunnistettiin, että alueen nuoret Vanntausta myöten kaipaavat lisää rakentavaa tekemistä. Tämän tarpeen mukaisesti onkin järjestetty nuorille suunnattua uutta toimintaa mm. elokuvailtojen ja olympialaisten merkeissä yhteistyössä muiden Yläkemijoen kylien kanssa, mistä on

saatu hyviä kokemuksia ja yhteistyö jatkuu edelleen. Seurantalonsäilytys on perustettu nuorille oma tila, missä toimintaa voidaan järjestää ja nuoret voivat kokoontua myös tulevaisuudessa.

- Turvallisuuden parantaminen on yhä yksi haaste seurantalonsäilytyksen käyttöä ja yleistä kylällä liikkumista (myös muissa alueen kylissä) sekä erityisesti lapsiperheitä silmällä pitäen. Tämän myötä toiveena olisi nopeusrajoituksen alentaminen kylien kohdalla 60 km/h, sillä nykyistä 80 km/h rajoitustakin ohiajajat kunnioittavat heikosti.
- Seuran talonsäilytys laajempi kehittäminen siirrettiin myöhemmäksi resurssien ja organisoitumisen puitteissa pitäen silmällä erityisesti Leaderin kylätalohankkeiden kehittämiseen ja investointeihin tulevaa omaa hakujaksoa.

Kohtaamispalvelu 1 – Kirkas kyläidentiteetti ja houkuttelevat tarinat:

- Lehtojärvi:
 - Toteutetut haasteet / tarkennetut tavoitteet:
 - Erityisesti hankkeen tukea kaivataan perinnekyläkonseptin kehittämiseen, mikä nähdään isompana kyläidentiteettiä, näkyvyyttä ja vetovoimaa edistävänä asiana liittäen tämä alueen pitkään historiaan.
 - Toteutetut toimenpiteet:
 - Kokeiluja kyläläisten osallistamiseksi (kyläkysely, kohtaamisissa tapahtuva kartoitus, kohderyhmät osallistaminen mukaan kyläyhdistyksen hallituksen kokouksiin) ja suunnitelmia kylän yleiseen toiminnan kehittämiseen tehtiin hankkeen alkuvaiheessa ja tullaan tekemään jatkossakin (mm. osallistava budjetointi).
 - Hankkeen kehittämispanos kohdistettiin kuitenkin ennen kaikkea Lehtojärven perinnekyläkonseptin kehittämiseen, mitä on tarinallistettu ja konseptoitu erityisesti kohderyhmänä olevia lapsiperheitä ajatellen.
 - Tämän osalta on pyritty toteuttamaan osallistamista erityisesti lapsiperheille kohdennetussa "Kodin rakentajan päivässä" osana kesän Avoimet kylät -ohjelmaa, joskin vielä heikolla kohderyhmän osanotolla. Tavoitteena on edelleen osallistaa rakentamisesta ja perinnekyläteemasta kiinnostuneet jalostamaan yhdessä konseptia eteenpäin tulevaisuudessa.
 - Rahoitushakemus älykäs kylä -hankkeelle on jätetty Leaderille alkusyksystä konseptin vielä kohdennetumpaan jatkokehittämiseen ja yhteistyökumppanuuksien muodostamiseen ja tämä on saanut "vihreää valoa".
 - Kohderyhmien ja yhteistyökumppanien kartoitusta, osallistamista ja sitouttamista tullaan jatkamaan siis kohdennetun jatkohankkeen puitteissa.
- Sonka:
 - Toteutetut haasteet / tarkennetut tavoitteet:
 - Haasteena on ennen kaikkea uusien tekijöiden saaminen mukaan kylän aktiiviseen toimintaan ja kehittämiseen. Tämän myötä tavoitteeksi asetettiin saada lisää erityisesti kylällä olevia nuorempia / lapsiperheitä mukaan kylän hyvin

- aktiivisen toiminnan ylläpitämiseksi ja edelleen kehittämiseksi.
- Toteutetut toimenpiteet:
 - Tavoitetta silmällä perustettiin muun muassa kylän sisäinen viestintäkanava matalan kynnyksen viestintään, jota on hyödynnetty hyvin kokemuksiin hankkeen alkuvaiheilta saakka.
 - Nuorempia ja ikäihmisiä osallistetaan myös käytännössä mukaan kohdennettujen tapahtumien kautta kuten pitkästä aikaa jälleen toimintaan viritetyn luistelukentän avajaisten ja talkootoiminnan myötä.
 - Tarinallistamisen teemaa on lähestytty ennen kaikkea tapahtumien ja toiminnan markkinoinnin näkökulmasta lapsiperhekohteryhmälle. Yhtenä tarinallistamisen teeman mukaisena ajatuksena oli myös kerätä tarinoita Songan historiasta tähän päivään ja tulevaisuuden visioihin kyläkirjan päivittämistä varten, mutta tämä jätettiin resurssien puitteissa vielä tulevaisuuteen. Tarinoita tuotetaan ja kootaan kuitenkin sovelletun elävästi ja avoimesti osana kylään perustettua WhatsApp-ryhmää.
 - Erityistoiveena kylällä olisi saada visuaalisia materiaaleja/ tukea näiden kehittämiseksi kylän brändin ja identiteetin vahvistamisen sekä viestimisen tueksi. Tähän on tehtykin pienimuotoista kokeilua hankkeen puolesta kaupungin viestinnän suuntaan, minkä jatkokehitysmahdollisuuksista käydään parhaillaan keskustelua.
 - Muutoin kylässä on päätetty olemassa olevien resurssien rajoissa, keskittyä jo olemassa olevien runsasmääräisten tapahtumien ja toimintojen toteuttamiseen.

Kohtaamispalvelu 2 – Nuorten ääni esiin ja vaikuttamaan

- Meltaus-Patokoski:
 - Toteutetut haasteet / tarkennetut tavoitteet:
 - Kylällä nuorten ääni on jo vahvasti esillä ja vaikuttamassa, kyläyhdistyksen jäsenistä 80% ollessa alle 30 vuotiaita. Erityisenä kehittämisen haasteeksi nousi tämän myötä se, että alueella ei ollut varsinaista omaa kylätilaa, missä kokoontua säännöllisesti ja luontaisesti, säilöä tavaraa sekä järjestää toimintaa.
 - Toteutetut toimenpiteet:
 - Hankkeen alkuvaiheesta toteutettiin kyläkysely, missä kehittämistoiveita tiedusteltiin laajasti kyläkyselyn toimesta keräten yllättävänkin paljon vastaajia. Näihin päätettiin pureutua, kun vain ensin kylätilakysymys ratkeaa.
 - Hankkeen innoittamana ja siivittämänä Meltauksen saatiin viimein oma kylätalo-/tila, kaupungin vuokratuella kesän 2023 aikana. Tiloihin tehtiin myös avustusten mahdollistamana ensimmäiset välttämättömät kalustohankinnat.
 - Kyläyhdistys pääsi kesän/syksyn 2023 aikana kotiutumaan tiloihin ja alkusyksystä pidettiin kyläkohtainen työpaja, missä lähdettiin suunnittelemaan tilojen ympärille kehitettäviin toimintoihin liittyviä kokeiluja/osallistamista.

- 30.9. järjestettiin kylätalon viralliset avajaiset / avoimet ovet. Osallistujia oli yhteensä 60+ hlö lähialueen kyläiä myöten. Osana avajaisia osallistettiin vierailijoita aina tilojen nimeämisestä näissä järjestettävien toimintojen ja puitteiden kehittelyyn.
 - Tällä hetkellä aktiivisessa käytössä on pieni seurustelutila keittiöineen ja yksi muita toimintoja mahdollistava huone sekä piha-alue. Samasta rakennuksesta löytyy kuitenkin myös isommat tilat, jotka olisi tulevaisuudessa tavoitteena mahdollisuuksien ja resurssien puitteissa remontoida ja järjestää näihin laajempia toimintoja (mm. kyläkyselyssä kannatusta saanutta kuntosalia ja erilaista kerhotoimintaa). Näiden kehittämiseksi tullaan edellyttämään kuitenkin lisärahoitusta ja tarkemmat suunnitelmat ovat vielä työn alla.
- Sinettä:
 - Todeudet haasteet / tarkennetut tavoitteet:
 - Sinetässä haasteena on, että vaikka alueella on runsaasti nuoria heille ei ole juurikaan toimintaa eivätkä he ole aktiivisesti mukana kylän toiminnassa. Tämän myötä tavoitteeksi asetettiin nuorten aktivoiminen mukaan käytännönläheiseen kehittämiseen ja sen myötä edelleen toivon mukaan muuhun aktiiviseen kylän toimintaan isona tavoitteena varmistaa nuorten organisoituminen ja aktiivinen toiminta myös jatkossa (esimerkiksi "herättämällä henkiin" kylän nuorisoseura).
 - Toteutetut toimenpiteet:
 - Nuoria lähdettiin aktivoimaan järjestämällä nuorten ideapajoja, missä nuorilta lähdettiin tiedustelemaan, mitä he kaipaisivat kylälle ja ideoimaan, mitä voitaisiin kehittää. Nuorilta nousseiden kehittämiskohteiden pohjalta tärkeimmäksi koettiin kylän uimarannan kunnostaminen, minkä kaupunki hankkeen aikana jo toteuttikin kesäksi 2023.
 - Hankkeen varsinaiseksi kehittämiskohteeksi valikoitui sittemmin toinen nuorten toive: maastopyöräreitti, jota päätettiin laajentaa myös retkeilyreitit kehittämiseksi laajemminkin eri-ikäisiä palvellen.
 - Tämän tiimoilta pidettiin toinen ideapaja, missä annettiin tilaa vielä laajemmallekin ideoinnille ja mahdollisuus kiinnostuneille suunnitella käytännössä ko. reittiä karttojen ja kuvien/piirustusten avulla. Kesäkuussa -23 toteutettiin lisäksi maastovierailu ja -suunnittelu, missä käytiin pyörillä kokeiluajatuksella läpi potentiaalinen reitti läpi ja ideoitiin ratkaisuja paikan päällä.
 - Maastosuunnittelun perusteella laadittiin alustava suunnitelma/konsepti reitistä, maanomistajien, kaupungin sekä rahoittajan kanssa käytävien keskustelujen tueksi. Valitettavasti maanomistaja ei ollut innokas (ainakaan tässä vaiheessa) virallisen reitin perustamiselle.
 - Hankkeen kehittämisen siivittämänä kyläläiset nuoria aikuisia myöten ovat kuitenkin innostuneet kehittämään muuta toimintaa mm. ulkoilureitin ympäristöön ja hiekkakentälle. Lisäksi kylätaloa remontoidaan ja tiloihin on saatu nuorten bänditreeneitoimintaa. Vintille olisi tavoitteena tulevaisuudessa tehdä nuorille omat harrastetilat.

Kohtaamispalvelu 3 – Vuotuinen kylätapahtuma

- Perunkajärvi
 - Todetut haasteet / tarkennetut tavoitteet:
 - Perunkajärvellä ollaan jo useampi vuosi suunniteltu Perunkajärven asukkaiden/mökkiläisten/jälkeläisten kokoontumistapahtumaa, mutta tämä on syystä jos toisestakin jäänyt toteuttamatta. Hankkeen toimet päätettiin kohdistaa tähän ja tätä tukevan toiminnan kehittämiseen.
 - Toteutetut toimenpiteet:
 - Myös Perunkajärvellä toteutettiin kyläkysely, mutta tämä päätettiin kehittämisteeman ja -tarpeen mukaisesti kohdentaa enemmän kokoontumistapahtumaan liittyviin toiveisiin, mitä saatiinkin hyvin ja näistä koettiin olevan suuri lisäarvo kehittämiselle.
 - Perunkajärvi-päivät järjestettiin 1.-2.7.2023 kooten yhteen noin 90 entistä perunkajärveläistä sekä näiden jälkeläistä yhteisten muistelojen ja menojen äärelle.
 - Tapahtumaan kunnostettiin ja uudistettiin urheilukenttää (ja kehittämistä jatketaan edelleen), mikä palvelee jatkossa laajemminkin monipuolisesti kylätapahtumia ja -toimintaa.
 - Tapahtumaan, mutta myös muutoin aluetta palvelevaksi, oli suunniteltu myös kokeiluajatuksella kyläkioski keskeiselle paikalle yhdistämään pitkän järven ympärille hajautunutta kylää, mahdollistaen niin alueen asukkaiden kuin mökkiläistenkin paremman tiedottamisen ja palvelemisen. Tämä jäi kuitenkin vielä tulevaisuuden tavoitteeksi.
 - Itse tapahtumaa tullaan ehdottomasti järjestämään positiivisten kokemusten ja saatujen oppien myötä myös tulevaisuudessa ja houkuttelemaan entisiä perunkajärveläisiä jälkeläisineen yhä laajemmin aina ulkomaita myöten.
 - Osin tämän kehittämisen puitteissa, mutta myös ihan kylän yleisenkin toiminnan näkökulmasta, erityisesti markkinointia ja viestintää halutaan edelleen kehittää.
- Vanttausjärvi
 - Todetut haasteet / tarkennetut tavoitteet:
 - Vanttausjärvellä on viime vuosina jälleen elvytetty Muikkufestivaali-tapahtuma. Haasteeksi koettiin kuitenkin, että Vanttausjärven kylä on pitkän järven ympärillä melko hajautunut ja ilman ympärivuotista vetotekijää. Isommassa kuvassa tavoitteeksi voitiin nähdä eri yhdistysten välisen yhteistyön kehittäminen ja kyläyhdistyksen sukupolvenvaihdoksen tukeminen, jotta saataisiin nuorempiakin aktiiveja mukaan jatkamaan toimintaa.
 - Toteutetut toimenpiteet:
 - Alkuvaiheen ideoinnin myötä kehittämisideaksi valikoitui on rakentaa luontopolku ja näköalapaikka mahdollisine kuntoportaineen kylätalo Kuhinan ja Muikkufestivaalien tapahtumapaikan läheisyyteen. Liittämällä tämän yhteyteen alueen historiaa ja tarinaa sekä jopa pidemmälle kehiteltyä

brändiä, voitaisiin tukea näin sekä olemassa olevaa tapahtuma-, että ympärivuotista toimintaa.

- Laajemman eri yhdistysten kuulemisen jälkeen idea sai kannatusta ja kehittämiskohteeksi valikoitui näin luonto-/kulttuuripolku maisematorneineen. Polun varrella tuotaisiin tavoitteellisesti esiin yleistietoa, historiaa ja tarinoita alueesta kyltein ja älypuhelimella luettavien QR-koodien avulla. Laajempuna visiona nähtiin mahdollisuus laajentaa polkua tulevaisuudessa myös pidemmäksi kulttuuripoluksi kattaen muitakin lähialueen historiallisesti merkityksellisiä paikkoja.
- Osana Muikkufestivaaleja 7.-8.7.2023 tehtiin kevyt kokeilu kehittämisen teemassa esittelemällä kehittämiskonseptia sekä tuoden muutamat QR-koodit sisältöineen tapahtumaan, mistä saatiin hyviä kokemuksia.
- Itse maisematornin/luontopolun osalta alustavaa selvitystyötä on tehty, mutta edistäminen odottaa toistaiseksi vielä yhdistysten yhteisiä päätöksiä, jotta rahoitusta myös tämän perustamiseksi saataisiin haettua. Avustuksia tapahtumapaikan muuhun kehittämiseen/kunnostamiseen on kuitenkin jo saatu.

Kyläkohtaisen kehittämisen osalta alkuperäisenä ajatuksena oli, että loppuvuodelle 2023 olisi ollut jo mahdollisuus saada rahoitusta erityisesti Leaderiltä käytännön kehittämistoimien tueksi, mutta rahoittajan prosessien ja/tai järjestelmien viivästyttä tätä ei päästy hyödyntämään. Kylissä kuitenkin valmisteltiin kehittämisteemojen ja/tai nousseiden kehittämistarpeiden ja -ideoiden mukaisia rahoitushakuja tulevaisuutta silmällä pitäen.

Markkinointipajat

Markkinointityöpajat toteuttavat hankkeen mukaisen brändi- ja markkinointikokonaisuuden mukaisia toimia. Käytännössä tämä tarkoittaa kyläbrändin ja kylämarkkinoinnin kehittämistä yhteensovittaen Rovaniemen kaupunkibrändiä sekä viestinnän keinoja mahdollisuuksien mukaan. Markkinointipajoja toteutettiin hankkeen aikana kaikkiaan yhteensä kuusi kappaletta.

Markkinointipaja I – 24.9.2022, Viirinkylä (yhdessä Yhteisöpaja II kanssa):

Työpajassa koulutettiin osallistujia systemaattisen brändin rakentamisesta, sen työkaluista ja mahdollisuuksista sekä kartoitettiin kyläkohtaisia vahvuuksia ja vetovoimatekijöitä. Hankkeeseen osallistuvista kylistä kahdesta oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 6 henkilöä.

Markkinointipaja II – 19.11.2022, Autti

Toisessa markkinointityöpajassa mukana olivat myös Rovaniemen kaupungin viestintäammattilaiset kertomassa kaupungin brändiuudistuksesta ja sen sisällöistä. Työpajassa kylät kehittivät viestinnän painopisteitä sekä nostivat

viestinnän sisältöjä esille. Toisin sanottuna edistettiin kyläkohtaisesti kohderyhmälähtöistä viestintää, hahmoteltiin sisältökokonaisuuksia otsikoineen ja teksteineen sekä nettisivujen sisältömoduleineen. Hankkeeseen osallistuvista kylistä neljästä oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 8 henkilöä.

Markkinointipaja III – 21.1.2023, Sinettä

Kolmannessa työpajassa edistettiin kyläkohtaista viestinnän toteuttamista ymmärtämällä paremmin vastaanottajien tarpeita sekä syventymällä nettisivuilla toteutettavaan viestintään. Työpajassa keskusteltiin testaamisesta ja kokeilemisesta - miten voidaan tuottaa ensimmäinen "halpa" kokeiluversio kehitettävästä palvelusta tai esimerkiksi viestintämateriaalista, jotta ymmärretään mille on kysyntää ja mikä ei.

Lisäksi puhuttiin myös kylätilojen käytöstä ja vuokrauksesta. Toisilla kylillä kyläläiset voivat käyttää tiloja ilman kustannuksia ja toisilla kylillä on olemassa määritetty hinnasto. Myös kyläyhdistysten jäsenmaksuista keskusteltiin ja siitä, miten jäsenmaksuilla voidaan kerätä hieman rahaa mutta ennen kaikkea sitouttaa ihmisiä yhteiseen yhdistyksen toimintaan.

Markkinoinnin osalta käytiin kohderyhmiä läpi:

<p>Auttinseutu Erityinen painopiste ja kohderyhmät: LUONTO - Omatoimiliikkujat - Päiväretkeilijät Perheille infoa liikkumiselle - fokuksessa ei niinkään matkanjärjestäjille. Kesäajan luontokokemusmahdollisuuksien nostaminen esille: Patikoijat - melojat Metsästäjät - Kalastajat Sienestäjät - marjastajat</p>	<p>Lehtojärvi Erityinen painopiste ja kohderyhmät: Lapsiperheille kiinnostava kohde Perinne kylä - puurakentamisesta kiinnostuneet ihmise Etätöntekijät - "Helsingistä maalaiskylään jossa on hyvät fasiliteetit" Lapsiperheet - Perinne kylä - puurakentajat</p>
<p>Viirinkylä Erityinen painopiste ja kohderyhmä: Nykyiset asukkaat, kylään muuttavat ihmiset.</p>	<p>Sinettä Erityinen painopiste ja kohderyhmät: Kyläläiset, kylään muuttajat. Nuoret/lapset / lapsiperheet Mitä palveluita on, mitä pitäisi olla. Arjen paremmaksi tekemistä.</p>

Työpajassa tehtiin myös yhteinen konkreettinen harjoitus, missä osallistujat miettivät tärkeimpiä sisältöjä nettisivujen näkökulmasta. Yhteiseksi tavoitteeksi

otetaan testata uusia sisältöjä Roikylät-sivuilla. Yleisesti puhuttiin nettisivuista ja niiden uudistamisesta ja nousi esille, että mahdollisessa uudessa sivussa pitäisi olla rakenne josta voi löytää sisältöjä myös teemoittain kaikista kylistä. Esimerkiksi, jos hakee luontoreittejä tai palvelua X, niin voisi suodattaa kaikki kylät ja poimia niistä parhaan. Tuli myös toivetta jatkaa keskustelua kaupungin viestinnän kanssa.

Hankkeeseen osallistuvista kylistä neljästä oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 9 henkilöä.

Markkintointipaja IV – 29.4.2023 @ Lehtojärvi

Neljännessä markkintointipajassa edistettiin kyläkohtaisen viestinnän toteuttamista kirjoittamalla uuden kyläkohtaisen nettisivun sisältöjä aiemmin luodun struktuurin mukaisesti tavoitteena kokeilla edelliskerralla luodun uuden "nettisivumallin" ensimmäistä versiota roikylät.fi -sivuilla kesästä 2023 alkaen. Tämän myötä jokainen kylä työsti oman kylän osalta tekstisisältöjä nettisivuille.

Lisäksi työpajassa käytiin läpi ja tarkennettiin kyläkohtaisia sekä yhteisiä markkinoinnin tarpeita. Tämän puitteissa jokainen kylä rakensi tai viilasi oman kylän tämän vuoden markkinointisuunnitelmaa eli muutamia tärkeimpiä markkinoinnin toimenpiteitä.

Hankkeeseen osallistuvista kylistä neljästä oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 8 henkilöä.

Markkinointipaja V – 23.9.2023 @ Perunkajärvi (yhdessä Yhteisöpaja IV kanssa):

Markkinointipajaosiossa keskityttiin aluksi yhdessä suunnittelemaan tarkemmin hankkeen päätöstilaisuutena toimivaa neljättä ja viimeistä kumppanuuspöytä. Kaikki pääsivät "heittelemään" vapaasti ideoitaan siitä, millainen tilaisuuden tulisi olla. Loistavia ideoita tulikin aina kinkkuarpajaisista ystävyyskylätoimintaan ja aina tapahtuman nimeen asti. Yleisesti tärkeimpänä arvona ja tavoitteena nähtiin, että tilaisuus olisi kylien tasa-arvoinen kohtaaminen, missä voitaisiin tutustua paremmin muihin kyliin kaikessa laajuudessaan, jakaa kokemuksia sekä oppia ja inspiroitua muissa kylissä tehdyistä jutuista.

Yhteistä intoa esitettiin kertoa myös juuri siitä, mitä kaikkea on saatu tämän hankkeen tiimoilta aikaiseksi sekä osaltaan tämän myötä muiden kylien houkuttelemisen mukaan kylien kumppanuusverkostoon.

"Näytettäis mitä me kylät, jotka oltu mukana, on saatu aikaiseksi tällä projektilla. Niin paljon konkreettisia juttuja."

Myös epäonnistumisten ja oppien jakaminen nähtiin tärkeänä, kun haasteet ovat

kuitenkin melko samanlaisia kaikilla kylillä. Tämän myötä keskusteltiin mahdollisista tulevista yhteishankkeista ja etenkin yhteistyön ajatuksen vahvistamisesta eri kylien välillä. Yhteisen haasteen mukaisesti keskusteltiin erityisesti uuden talkoohengen herättämisen tarpeesta, mihin voitaisiin tapahtumassakin keskittyä yhteisesti.

Myös asiantuntijoita toivottiin mukaan – erityisesti rahoituksen osalta. Sisällöllisesti toivottiin myös kaupungin tarjoamaan joululounasta sekä jotain "vetonaulaa"/ ohjelmanumeroa. Tapahtumapaikaksi parhaana nähtiin kaupungin keskustan tienoo, kun kaikki tulevat kuitenkin eri suunnista. Erityisenä kohderyhmänä halutaan houkutella mukaan kylän kehittämisestä kiinnostuneita ihmisiä sekä myös nuorempia/ tuoreempia tekijöitä, jotta voitaisiin saada ja jakaa inspiraatiota/vertaistukea samanhenkisiltä ihmisiltä toisille "yhteisen elämäntavan" merkeissä.

Varsinaisessa päivän markkinointisisältöosuudessa keskityttiin vielä loppuun työstämään kyläkohtaista markkinoinnin vuosikelloa valmiin työstöpohjan avulla. Ajatuksena oli suunnitella pidemmällä tähtäimellä haasteeksi nostettua systemaattista viestintää, mitä voisi toteuttaa ympäri vuoden valmiiksi suunniteltujen sisältöjen (ja tavoitteiden) mukaan, mikä nähtiin yleisesti hyväksi työkaluksi.

Hankkeeseen osallistuvista kylistä viidestä oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 10 henkilöä.

Markkinointipaja VI – 18.11.2023 Meltaus

Kuudennessa ja viimeisessä markkinointityöpajassa keskityttiin yhdessä suunnittelemaan tarkemmin hankkeen päätöstilaisuutena toimivan neljänne ja viimeisen kumppanuuspöydän sisältöä. Erityisesti pohdittiin ja valmisteltiin kyläkohtaisia esityksiä, joiden avulla kylät esittelevät muille kylille, mitä hankkeessa on saatu aikaan ja mitä on opittu. Iso osa ajasta käytettiin myös viimeisimpien kuulumisten vaihtoon ja kokemusasiantuntijuuden vaihtamiseen.

Kylille annettiin työstettäväksi pohjamateriaali/runko, minkä pohjalta he lähtivät rakentamaan "esittelyaineistoa" tehdystä kehittämistyöstä. Lopputuloksena työpajassa ja tämän jälkeen kyläkohtaisesti toteutettuna syntyi muutaman minuutin "pitchaus"-esitys. Osa kylistä käytti videota, osa kuvia, osa tekstiä jne.

Työpaja järjestettiin poikkeuksellisesti hybridimuotoisena, jotta mahdollisimman moni kylä pääsisi mukaan viimeiseen ja hankkeen päätöstilaisuutta valmistelevaan tapaamiseen. Hankkeeseen osallistuvista kylistä viidestä (kaksi etänä) oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli edustamassa yhteensä kahdeksan henkilöä (joista kolme etänä). Myös kylille ketkä eivät paikalle päässeet, annettiin tehtäväksi koota esittely hankkeen aikaisesta kehittämisestä ja opeista.

Kumppanuuspöydät

Kumppanuustoiminnan tarkoituksena on kumppanuusmallin juurruttaminen ja toimintaa tukevien käytänteiden kehittäminen. Tavoitteena on yhteiskehittää edelleen Kylien Rovaniemi -hankkeessa alkunsa saanutta kumppanuusmallia ja kytkeä siihen osaksi Kuntaliiton kehittämä Kumppanuuspöytä -toimintamalli. Toisena tavoitteena oli juurruttaa kumppanuusmallin hyvät käytänteet osaksi kyläyhdistysten ja Rovaniemen kaupungin toimintaa.

- Jatkuva sidosryhmävuoropuhelu > säännöllinen tasavertaisuuteen perustuva vuoropuhelu kylien kehittämisestä, jolla tavoitellaan muutosta toimintaympäristöön ja toimintatapoihin.
- Verkostomainen toiminta > osaamisen ja kokemusten jakaminen, yhteistyö, tulevaisuuden tekeminen yhdessä, strategisuus, rahoitusmahdollisuudet.

Hankkeen aikana järjestettiin yhteensä neljä kumppanuuspöytätapaaamista, joista viimeinen hieman poikkeavana "kyläseminaarina" hankkeen päätöstilaisuuden roolissa.

Kumppanuuspöytä I - 1.9.2022, Lehtojärvi:

Käynnistettiin kumppanuuspöytä-toiminta. Käytiin läpi kumppanuuden käsite (Kuntaliiton määritelmä), kumppanuuden syntyminen periaatteet (yhteis - luottamus - kumppanuus) sekä käynnistettiin kumppanuuspöytä -työskentely. Kumppanuuspöydän käytännön rakenteeseen otettiin mallia Open Space -työskentelymallista, jossa osallistujat valtaistetaan itse määrittämään keskustelun agenda sekä johtamaan ryhmäkeskustelua ja valitsemaan tärkeimmät teemat ja aiheet käsiteltäväksi. Hankkeeseen osallistuvista kylistä kuudesta oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 15 henkilöä.

Kumppanuuspöytä II - 24.11.2022, Sonka:

Kumppanuuspöytä-työskentelyä jatkettiin Open Space -työskentelymallin mukaisesti ja dialogisen kehittämisen hengessä. Kylätoimijat valitsivat käsiteltäviksi teemoiksi 1) viestintä, 2) yhteistoiminta ja 3) talkootyön haasteet. Keskustelun keskiössä oli teemoihin liittyvien haasteiden ratkaiseminen yhdessä ja ryhmäkeskusteluissa nousivat vahvasti esiin yhteistyön mahdollisuudet sekä esimerkiksi viestintään liittyvät konkreettiset ratkaisut, joita päätettiin lähteä ketterästi kokeilemaan yhdessä. Hankkeeseen osallistuvista kylistä kuudesta oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä 12 henkilöä.

Kumppanuuspöytä III - 11.5.2023, Y-North (Aittatie 3), Rovaniemi:

Kolmannessa kumppanuuspöytä -tapaamisessa syvennettiin aiemmin keskusteltua noudattaen jo tuttua Open Space -työskentelymallia. Käsiteltäviksi teemoiksi kylätoimijat valitsivat 1) viestintä, 2) rahoitukset ja 3) kylätilat. Keskustelua käytiin siitä näkökulmasta, mitä kylien tulisi viestiä ja nostaa esiin

kaikkien Rovaniemen kylien yhteisissä "kyläseminaareissa", erityisesti tulevassa viimeisessä kumppanuuspöytä -tapaamisessa, johon päätettiin esittää avoin kutsu kaikille Rovaniemen kylille. Keskustelun keskiöön nousi onnistumistarinoiden (yhteisen viestinnän kokeilut, kyläkohtaisen viestinnän kokeilut, kylien kehittämisen rahoitukset, kylätilojen monipuolinen kehittäminen) esiin nostaminen.

Hankkeeseen osallistuvista kylistä neljästä oli edustus paikalla. Kylien vapaaehtoisia oli paikalla yhteensä seitsemän henkilöä.

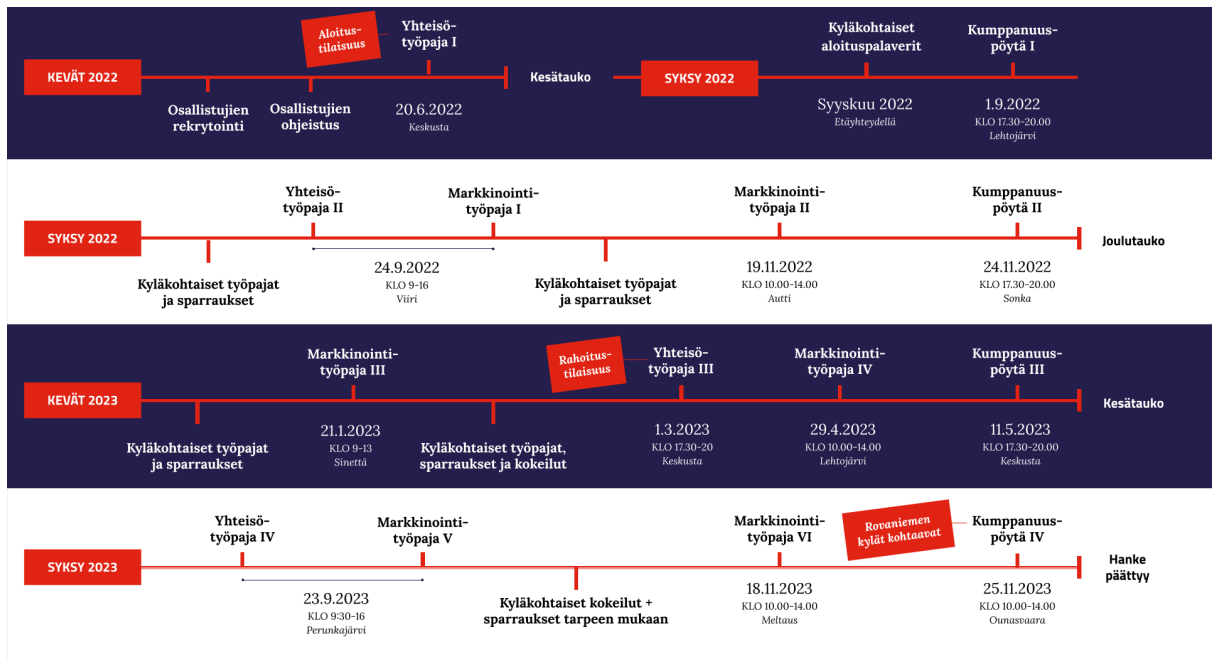
Kumppanuuspöytä IV - 23.11.2023, Ounasvaaran Maja (Royal Reindeer), Rovaniemi:

Neljäs kumppanuuspöytä -tapaaminen toteutettiin ketteränä kokeiluna kylätoimijoiden ideoiman "kyläseminaari" -mallin mukaan. Tapaamiseen esitettiin avoin kutsu kaikille Rovaniemen kylien toimijoille sekä kylien kehittämiseen osallistuville tahoille. Hankkeessa mukana olevat kylät olivat valmistelleet esitykset onnistumistarinoista ja esitysten pohjalta käytiin yhteistä keskustelua. Tapaamisessa myös esiteltiin kolmen aikaisemman kumppanuuspöytä -tapaamisen kokemuksia ja ajatuksia sekä vedettiin yhteen koko hankkeen aikana kertynyttä tietoa, taitoa ja kokemusta. Lisäksi tapaamiseen osallistuneet kylätoimijat sitoutuivat hankkeessa mukana olleiden kylien suunnittelemaan "Ystävyyskylät" -toimintamalliin, jossa jakauduttiin kyläpareiksi ja sitouduttiin toteuttamaan ystävyyskylät -tekoja (mm. kylien väliset vierailut, yhteisten tempausten suunnittelu, etätapaamiset, toiminnan esittelyt) seuraavan vuoden aikana. Viimeisen tapaamisen keskiössä oli onnistumisten kertaaminen sekä katseen suuntaaminen tulevaan: kumppanuuden hengessä toimimiseen jatkossa. Hankkeeseen osallistuvista kahdeksasta kylästä oli yhtä lukuun ottamatta kaikista edustus paikalla. Meltaus-Patokoskella oli valitettavasti päällekkäisyys heidän vuoden isoimman tapahtumansa kanssa, joten he päätyivät lähettämään videoterveiset. Hankkeen pilottikylien lisäksi paikalla oli edustus Alanamman, Hirvaan, Juotasniemen, Muurolan, Narkauksen, Oikaraisen, Pekkalan, Tapionkylän ja Tennilän kylistä. Tämän lisäksi paikalla oli edustajia kylien kehittämisjaostosta ja kehittämissätiöstä sekä muita sidosryhmäedustajia. Yhteensä tapahtuma kokosi 34 osallistujaa.

b. Aikataulu

Hankkeen aktiiviseksi toteutusajaksi muodostui lopulta kesäkuu 2022 – joulukuu 2023. Alla esitetyssä kuviossa on esitetty kokoavasti visuaalisessa muodossa hankkeen kokonaisuikataulu ja pääasialliset tapahtumat sekä toimenpiteet aikajanalla.

Hankkeen toteutusaikataulu:

c. Resurssit

Hanketta toteutti ostopalveluna rovaniemeläinen Julius Oförsagd Company Oy (Arctic Factory). Kyseinen ostopalvelu on kilpailutettu Hilmassa myönteisen rahoituspäätöksen jälkeen. Käytännön toimeenpanon keskiössä ovat olleet erityisesti hankkeeseen sitoutuneet kylät, joiden työpanos lasketaan talkootyön osuudeksi.

Hankkeelle asetettiin ohjausryhmä, jonka kokoonpano oli seuraavanlainen: Meeri Vaarala / Yläkemijoen kylät ry (ohjausryhmän puheenjohtaja), Timo Eskelinen / Sinetän kyläyhdistys, Marjut Ahola (ent. Petäjäjärvi) / Peräpohjolan Leader ry, Liisa Väänänen / Rovaniemen Neuvokas, Heli Välikangas / Rovaniemen kylien kehittämissäätiö, Katja Mäntylä / Rovaniemen kaupunki, Riitu Pirkkalainen / Rovaniemen kaupunki (valittu Katja Mäntylän korvaajaksi 4.10.2023), Petteri Nissinen / Rovaniemen kaupunki.

Rovaniemen kaupungin alueelliset palvelut vastasi hankkeen johtamisesta sekä osallistui hankkeen viestintään ja tapahtumiin tarpeen mukaan. Arctic Factoryn kanssa käytiin säännöllistä yhteydenpitoa ja yhteistä suunnittelua läpi hankkeen. Lisäksi hankkeen tilanneraportit esiteltiin aina kylien kehittämisjaoston kokouksissa Arctic Factoryn edustajan toimesta.

d. Toteutuksen organisaatio

Rovaniemen kaupunki on toiminut hankkeen koordinoijana. Hankkeen operatiiviseksi toteuttajaksi haettiin toimijaa julkisen kilpailutusprosessin myötä. Kilpailutuksen myötä operaattoriksi valittiin Rovaniemeläinen muotoilutoimisto Arctic Factory (Julius Oförsagd Company Oy).

Edelleen Arctic Factory:n alihankkijoina toteutukseen osallistuvat yhteistyössä lisäksi Peliferia/Lokitieto Oy (hankkeen hallinnointi) sekä Kasvun kaverit Oy (maaseudun kehittämisen asiantuntijuus).

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 100 000 euroa. Rahoituksessa julkisen rahoituksen osuus on 80%. Yksityisen rahoituksen osuus koostuu talkootyöstä.

Vuoden 2022 toteutuneet kustannukset kirjanpidossa ovat 38 100 euroa ja vuonna 2023 41 013,33 euroa. Talkootyötä hankkeessa tehtiin raportoidusti yhteensä 2063,50 tuntia, joka vastasi laskennallisesti 30.952 euroa.

f. Raportointi ja seuranta

Hankkeen etenemistä ja eri vaiheita käsiteltiin säännöllisesti kylien kehittämisjaoston kokouksissa ohjausryhmän kokousten lisäksi.

g. Toteutusolelut ja riskit

Merkittävimmät hankkeen toteutukseen liittyvät ennakoitavat riskit liittyvät vapaaehtoistyön luonteeseen. Kun käytännön kehittämistoimet ovat vapaaehtoisin talkootöin tapahtuvaa, liittyy tähän aina omat epävarmuustekijänsä erityisesti rajallisten aktiivien määrän myötä kylä- ja talkookulttuurin murroksessa.

Tämä on pyritty huomioimaan kehittämissuunnitelmia laadittaessa suhteuttaen näitä kyläkohtaisiin resursseihin. Toteutusolelutuksena kaikki suunnitellut toimenpiteet saadaan näin toteutettua tarpeen mukaan skaalautettuina. Myös lisää aktiiveja pyritään jatkuvasti sitouttamaan mukaan kehittämiseen hankkeen toimenpiteiden kautta.

4.3. Yhteistyökumppanit

Hankkeen pääasiallisina yhteistyökumppaneina ovat mukana olevat kylät sekä näiden kyläyhdistykset:

- Auttin seutu (Auttin seudun kyläyhdistys ry ja Auttin seudun kylätaloyhdistys ry, myöhemmin Auttin seudun kylätoiminta ry)
- Meltaus-Patokoski (Meltaus-Patokosken kyläyhdistys ry)
- Perunkajärvi (Perunkajärven kyläyhdistys ry)
- Sinettä (Sinetän kyläyhdistys ry)
- Sonka (Sonka Napapiirin kyläyhdistys ry)
- Vanttausjärvi (Vanttausjärven kylätoiminta ry)
- Viiri (Viirin kyläyhdistys ry)

Edelleen yhteistyökumppaneihin liittyvät välillisesti kylien muut yhdistykset ja seurat (mm. metsästys- ja kalastus-/eräseurat, Marttaliitto ry:n alaiset marttapiirit).

Osaltaan yhteistyökumppaneina toimivat asiantuntijoina myös maaseudun rahoittajatahot Leader Peräpohjola ja Lapin ELY. Myös Leader Outokaira tuottamhan Vasara ja nauvoja -hankkeen puoleen käännettiin kylätaloihin liittyvien haasteiden kanssa.

4.4 Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen yhteenvetävänä oppina voidaan todeta, että kylissä on paljon potentiaalia ja tahtotilaa kehittämiseen ja kehittymiseen. Tähän liittyy kuitenkin myös monia haasteita, joista suurimmat liittyvät kehittämisen organisointiin, sen vaikuttavaan ja systemaattiseen johtamiseen ja toteuttamiseen sekä resurssien inhimilliseen ja tasaiseen jakautumiseen.

Hankkeen lyhyen aikavälin tavoitteiden mukaisesti kehitettiin onnistuneesti kylien palveluita, tapahtumia, kylätiloja, kyläbrändiä ja -markkinointia sekä toimintamalleja vastaamaan asukkaiden toiveita ja tarpeita sekä kylien vahvuuksia ja profilia. Kyläkohtaisen kehittämisen saralla saatiin edistettyä hyvin pitkälti valikoitujen kehittämisteemojen mukaisia tavoitteita. Myös kyläpilottien/-kokeilujen kautta syntyneitä toimintoja ja ideoita jatkokehitettiin ja aiotaan edelleen kehittää kylissä jatkossa. Varsinainen pilotointitoiminta oli kuitenkin kehittämisen suurin "kompastuskivi", mihin heijastui paljon kehittämisen rajalliset resurssit ja organisoituminen kylissä. Tämän myötä pilotointi ei ollut niin systemaattista kuin hankkeen alkupuoliskolla suunniteltiin. Kehittämistä tehtiin kuitenkin kautta linjan hyvin käytännönläheisesti käytettävissä oleviin resursseihin suhteuttaen, mistä hanke paljon kiitosta saikin.

Omana yhdistävänä vaikuttavuuden teemana tulee nostaa kuitenkin osallistavan ja ihmislähtöisen kehittämisen rooli kehittämisen perustana. Projektissa tuotiin yhteiskehittämisen ja verkostomaisen toimintakulttuurin lisäksi vahvasti myös palvelumuotoilun työkaluja ja asiakaslähtöisen kehittämisen mallia mukaan kylien kehittämiseen. Erityisen arvokkaaksi nähtiin hankkeen aloitteesta kylissä ja/tai kyläsuunnissa toteutettu kyläkysely. Yhtenä käytännön toimenpiteenä tehtiin myös kevyitä asiakasprofilointeja niin kehittämisteemojen kuin brändäyksen ja markkinoininkin tueksi. Kohderyhmiä osallistettiin myös käytännössä mukaan kehittämiseen ja pilotointeihin/kokeiluihin. Muun muassa näiden yksinkertaisten toimenpiteiden myötä eri sidosryhmien tarpeiden ymmärtäminen ja analysointi voidaan todeta tuoneen kehittämiseen uudenlaista syvyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta sekä erityisesti aitoa vaikuttavuutta.

Hankkeen päättyessä pilottikylille kohdistetussa palautekyselyssä tiedusteltiin odotuksia, koettua hyötyä sekä jatkokehityksen näkemyksiä. Odotusten osalta nostettiin erityisesti toive saada selkeyttä rahoitusmahdollisuuksiin ja -hakemuksiin, yhteistyön lisäämistä kylän sisällä ja kylien välillä ja konkreettisesti uusien tekijöiden saamista mukaan kylätoimintaan. Hankkeen toteutuksen osalta

parhaana antina nostettiin uusien asioiden oppiminen ja tutustuminen uusiin ihmisiin ja uusiin kyliin. Toisaalta jotkut kylät kokivat hankkeen jokseenkin turhan pitkäksi tai se ei sattunut sopivaan aikaikkunaan kylän kehittämisen näkökulmasta. Hankkeen sisällöt ja menetelmät nähtiin kuitenkin lähtökohtaisesti toimivina, mutta korostettiin, että vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten kohdalla olisi voinut olla vielä enemmän joustoa ja/tai toimenpiteiden karsimista. Erityistä kiitosta jaettiin ymmärtävästä ja kannustavasta ilmapiiristä sekä muiden kyläkumppanien että vetäjien osalta sekä hankkeen viestinnästä, yleisilmeestä sekä rohkeasta ja uudenaikaisesta kehittämisotteesta.

Palautteissa esiin nostettua joustavuutta pyrittiin luomaan kyllä vahvasti alusta alkaen kehittämisteeman valinnan ja tämän väljyyden suhteen sekä koko hankkeen aikana käymällä jatkuvaa aktiivista keskustelua niin kylien yhteisissä kuin kyläkohtaisissakin kokoontumisissa erityiskysymyksenä kylien toivomukset kehittämiselle ja tähän liittyvälle tuen tarpeelle. Päätöskyselyssä esitettyä toivetta (anonyymistä) välipalautekyselystä on huomioitava kuitenkin ehdottomasti toimenpiteeksi mahdollisessa jatkokehittämisessä. Kehittämisen ajanjakson ja -kohdan sopivuteen suhteessa kylän resursseihin on moniulotteisempi kysymys. Käytettävissä olevien henkilöresurssien puute heijastui joidenkin kylien osalta väistämättä myös hankkeen kehittämiseen. Toisaalla nähtiin, että kylissä, missä oli uusia tekijöitä aktiivisesti mukana, saatiin hankkeen kehittämisestä myös todella paljon irti. Paikoin kehittämishaasteiden todettiin johtuvan kylän organisoitumisesta, missä kehittämisestä innostuneet eivät päässeet vaikuttamaan ja toteuttamaan kehittämistä halutulla tavalla/tasolla. Yleisenä oppina ja huomiona toteutetusta projektista voidaan nostaa kuitenkin kylien positiivinen palaute siihen, että projekti mahdollisti sen että kehittämisen asiantuntija pystyi olemaan konkreettisen kehittämisen kumppanina koko projektin ajan. Kehittäjän ja kylien aktiivien välille syntyi luottamuksellinen suhde, joka samalla sekä ohjasi, että "tuuppasi" kehittämistä eteenpäin ja oikeaan suuntaan.

Toisaalta toinen iso teema, mihin tässäkin hankkeessa jo osaltaan paneuduttiin, on viestintä. Erityiseen rooliin nousi kylien ja kyläaktiivien välinen viestintä. Mukana olleet kylät kokivat saaneensa erityisen paljon yhteisistä kokoontumisista, missä viestintää toteutettiin luonnollisesti kasvokkain paikan päällä. Yhtenä konkreettisenä ja elämään jääneenä tekona eteenpäin avitettiin hankkeen toimesta myös kyläaktiivien perustama oma WhatsApp-ryhmä matalan kynnyksen viestintään kyläraajat ylittäen. Tämä toimii osoituksena siitä, kuinka pienet ja yksinkertaiset teot voivat edistää isoja ja moniulotteisia asioita. Viestintään panostaminen on joka tapauksessa yksi suuri kokonaisuus, millä saralla riittää varmasti aina kehitettävää. Erityisen tärkeänä nähdään kuitenkin sellaisten kanaviin keskittyminen, mitä kyläläiset voivat itse ylläpitää, kehittää ja hallita.

Kolmantena kattavana teemana on vertaisoppiminen ja vertaistuki. Mukana olleet kylät kokivat saaneensa valtavasti intoa ja tukea siitä, että he konkreettisesti näkivät toisia ihmisiä ja kylätiloja ja pääsivät reflektoimaan omia ajatuksia muiden

kyläasiantuntijoiden kanssa. Kumppanuuspöytäkeskustelut ovat antaneet osallistujilleen paljon. Välittömiä kumppanuuspöytien tuloksia on ollut uudenlaisen kumppanuuskeskustelun ja osallistavan kunta- ja kyläkehittämisen toimintamallin pilotointi. Edelleen tuloksena oli juurikin kylätoimijoiden kohtaaminen: kumppanuuspöytä-työskentelyyn osallistuneet henkilöt nostivat esiin, että toisten kylätoimijoiden ja kaupungin henkilöstön kohtaaminen on arvokasta jo itsessään. Yhteyden muodostuminen johtaa luottamuksen syntymiseen ja sitä kautta pystytään rakentamaan kumppanuutta kestäväälle pohjalle.

Lisäksi hankkeessa pilotoitiin kaikkien Rovaniemen kylien yhteinen tapahtuma *“Rovaniemen kylät kohtaavat”*, joka oli hyvin onnistunut kokonaisuus niin hanketiimin näkemyksellä kuin ennen kaikkea kyliltä saadun palautteen perusteella. Tapahtuma toimi osaltaan hankkeen päätösseminaarina, missä pilottikylät pääsivät jakamaan kehittämisen tuloksiaan ja ennen kaikkea kokemuksiaan ja oppejaan. Osana tapahtumaa kumppanuuspöytämallia laajennettiin kutsumalla kaikki kylät avoimesti mukaan toimintaan pohtien samalla, mitä tämän tulisi jatkossa ja isommassa kuvassa olla. Vertaisoppimista ja -tukea edistää tavoitteellisesti myös tapahtumassa lanseerattu *“ystävyyden kylät”* -toiminta, minkä ajatuksena on tuoda kyliä yhteen käytännön tutustumisen ja yhteistyön kautta. Tämän myötä arvottiin osallistuvista kylistä ystävyyskyläparit vuodelle 2024, minkä puitteissa kylästellään vähimmillään puolin ja toisin paikan päällä kylissä sekä lähdetään pohtimaan tarkempia yhteistyön mahdollisuuksia erityisesti yhteisesti jaettuihin haasteisiin vastaamiseksi.

Määrällisten tavoitteiden osalta voidaan todeta myös tavoitteiden täyttyneen – vaikkakaan ei aivan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti:

- 3 “kohtaamispalvelua”: *Perunkajärvi-päivät, nuorten ideapajat (Sinettä) ja “elävien tarinoiden” -viestintäalusta (Sonka)*
- 2 avointa ja yhteisöllistä kylätilaa: *Auttin (seudun) kylätalo ja Meltaus-Patokosken kylätalo/-tila (“Saukkola”)*
- 1 juurrutettu kumppanuusmalli: *Toimintamallia pilotoitiin ja juurrutettiin hyvin onnistuneesti hankkeen aikana. Kuinka tämä todellisuudessa juurtuu ja jää elämään on pidemmän aikavälin tarkastelun kysymys.*

Näitä tarkentaen ja täydentäen käytännön tuloksina kehitettiin - ja perustettiin uusia - houkuttelevia ja yhteisöllisiä kylätaloja käytännössä ja jatkosuunnitelmatasolla, pilotoitiin digitaalisia ratkaisuja sähköisen varauskalenterin ja omien nettisivujen suhteen, järjestettiin täysin uusia tapahtumia ja tuettiin olemassa olevia, kirkastettiin kyläidentiteettiä ja konseptoitiin tätä sekä kehittämiskohteita tukevaa materiaalia, hahmoteltiin jatkokehitys- ja rahoitusmahdollisuuksia sekä haettiin jo kyläkohtaista jatkorahoitustakin tunnistettujen kehittämiskohteiden edistämiseksi.

Pitkän aikavälin tavoitteiden näkökulmasta tarkastellen hankkeen yhteiskehittämisen myötä edistettiin jo kiistatta yhteisöllisyyden ja yhteistyön vahvistumista kylissä ja kylien välillä sekä kumppanuuden vahvistumista kylien ja

kaupunkiorganisaation sekä muiden sidosryhmien kesken. Edelleen tämän myötä edistettiin isossa kuvassa verkostomaista toimintakulttuuria ja -tapoja sekä eri toimijoiden yhdessä oppimista ja osaamisen kehittymistä. Hankkeen käytännönläheisen ja osallistavan kehittämisoitteiden myötä vahvistettiin myös kylien asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä käytännön kehittämistoimien myötä suoraan kylien viihtyvyyttä ja asukkaiden hyvinvointia.

Konkreettisina lopputuotoksina hankkeessa luotiin lisäksi jatkossa hyödynnettäväksi jäävät:

- Kyläkehittäjän käsikirja
- Kumppanuuspöytä-opas
- Rovaniemi kylässä -lautapelin prototyyppi (Ensimmäisessä yhteisöpajassa rohkeasti kokeillun pelin jatkokäytöstä luovuttiin, sillä tämän ei nähty tuovan pitkässä juoksussa tavoiteltua hyötyä suhteessa käytettävään resurssiin tämä hankkeen puitteissa. Tälläkin on nähtävissä kuitenkin jatkojalostusarvoa tulevaisuudessa.)

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Hankkeen oppien perusteella, jatkokehittämisen näkökulmasta on syytä huomioida ennen kaikkea, että mahdollisissa jatkohankesuunnitelmissa ei tehdä liian tarkkoja/”lukkoon lyötyjä” päätelmiä etukäteen vaan toimenpiteet ja näiden laajuus suhteutetaan kylien todellisiin tarpeisiin ja rajallisiin resursseihin. Parhaimmillaan osallistetaan asukkaat mukaan jo suunnitteluvaiheeseen. Lisäksi olisi syytä pohtia toimenpiteitä erityisesti sen suhteen, miten kylien kehittämiseen voidaan tuoda lisää asiantuntijuutta sekä kyläkehittämisen johtamisen mallia ja osaamista. Näin voitaisiin varmistaa, että ne resurssit, mitä kehittämiseen on käytettävissä synnyttäisivät mahdollisimman vaikuttavia ja kestäviä tuloksia. Saadun palautteen perusteella tarvetta ja toivetta jatkokehittämiselle sekä tähän liittyvälle tuelle on paljon:

”Toivottavasti yhteistyö ja kehittäminen jatkuu. Eihän tässä olla kuin alussa.”

”Jatkojalostusta ideoille [kaivataan tulevaisuuden kehittämiseltä!]”

”Rovaniemelle jatkossa vain asukkaiden tarpeista nousevia hankkeita ja asukkaiden osallistamista hankkeen suunnitteluun.”

Jatkokehittämiseen tulee kytkeä kuitenkin vahvasti jo edellä esille nostettu kysymys kylien henkilöresursseista ja talkootyön kulttuurin muutoksesta. Tätä korostettiin myös palautteissa, missä toivottiin vielä enemmän panostusta ”nukkuvien” tai ”heräilevien” kylien ja kyläläisten aktivoimiseen mukaan kehittämiseen. Tämän myötä vahvoja teemoja jatkokehittämisen osalta olisivat ainakin:

- Kylien vaikuttavan kehittämisen tuki – *Miten rakennetaan ja testataan vaikuttavan kylälähtöisen kehittämisen mallin?*

- "Kyläosallisuus 2.0" – *Keitä ovat nykyajan ja tulevaisuuden "kyläläiset"? Miten ja millä muotoa he haluavat osallistua kylän yhteiseen kehittämiseen ja veto- ja pitovoiman ylläpitämiseen?*
- Brändäämisen kehittäminen - *Miten luodaan kylien identiteettiä vahvistavat kyläkohtaisten brändit (ml. visuaaliset materiaalit) yhtenäisenä Rovaniemi-brändin alla?*

Lisäksi Rovaniemen kylät kohtaavat -tapahtuman kaltaisille, systemaattisille ja säännöllisille foorumeille on eittämättä kysyntää jatkossakin auttaen ihmisiä oppimaan ja ennen kaikkea verkostoitumisen kautta rakentamaan luottamusta yli kylärajojen. Myös ystävyyskylätoiminta sai hyvän vastaanoton ja ajatuksellisesti tämä lanseerattiinkin jatkuvana toimintana arpoen aina uudet kyläparit vuodeksi kerrallaan. Käytännön toiminta, etenkin alkuvaiheessaan, vaatii kuitenkin varmasti myös jonkinasteista koordinointi-/järjestäytymistukea jatkossa, millä varmistetaan vähimmillään, että toiminta juurtuu aidosti osaksi kylien välisen yhteistyön ja verkostomaisen toimintakulttuurin edistämistä tarkoituksenmukaisesti.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Anne Puroaho
elinkeinopäällikkö
Rovaniemen kaupunki 2.4.2024